

Interviu cu Laszlo Ladislau Roth

<https://xnet.ynet.co.il/articles/0,7340,L-5227364,00.html>

18 Aprilie 2018

Traducere de **Iulia Szekely Berger**

Lászlo Roth i-a învins pe naziști și, la vârsta de 97 de ani, conduce orchestre din întreaga lume. În Auschwitz a transportat corpurile din camerele de gazare la crematoriu. În Austria a fost forțat să cânte în timp de prietenul său era spânzurat. În România a fost definit drept "inamicul poporului", dar dorința de a supraviețui a depășit totul. Și are și un nepot celebru.

Roth s-a născut într-o familie de evrei unguri, Giselle și Armin, în orașul românesc Satu Mare, care a fost anexat Ungariei în primul război mondial. Accentul maghiar continuă să îl însoțească până în prezent. La o vârstă fragedă a început să cânte la pian, iar la vârsta de 21 de ani a studiat la Academia de Muzică din Budapesta. Scopul său a fost să fie un pianist, dar profesorul său i-a recomandat să studieze compoziția și dirijatul și a acceptat recomandarea. Studiile sale au continuat până în 1943.

În gheto, Roth a stat cu părinții timp de o lună și jumătate. La 2 iunie, a ajuns în lagărul de exterminare împreună cu părinții săi. Cinci săptămâni mai târziu au întreat cine voia să lucreze în pădure și să taie lemne; Roth s-a oferit imediat, l-a propus și pe tatăl său, iar cei doi au fost transferați în lagărul de concentrare din Mauthausen din Austria. De acolo i-au mutat în lagărul Malak. Tatăl a lucrat împreună cu ceilalți prizonieri, în timp ce fiul a fost unul dintre opt muzicieni care au fost aleși pentru a servi ca orchestra locală. "Ei ne-au dat un colț separat pentru a repeta, nu am avut nici un fel de note, așa că am jucat după auz, nu a fost nici un pian, așa că a trebuit să joc la acordeon."

După război, Roth și-a continuat studiile muzicale la Budapesta și de data aceasta s-a concentrat asupra operei. Când a fost înființată o operă în orașul Timișoara, a fost acceptat ca dirijor și mai târziu a devenit dirijor-șef.

În 1958, evreii români au avut posibilitatea de a emigra în Israel. "Tatăl meu și a doua lui soție, soția mea Suzana și fiul meu Paul - ne-am înscris pentru plecare." De îndată ce s-a înscris pentru alia, a fost concediat de la operă, iar în carnetul său de muncă a fost trecut "inamic al poporului". "Regimul comunist permitea unei persoane să învețe și să progreseze, dar odată ce voiai să pleci, erai definit ca

trădător". Timp de doi ani a rămas șomer în România. Pentru a supraviețui, și-a vândut toate bunurile. În 1960 a emigrat cu familia în Israel, a locuit în ma'abara în Bat Yam timp de șapte luni și apoi s-a mutat în propriul său apartament din oraș, unde locuiește până în această zi.

Roth a condus Orchestra de Divertisment IBA, a scris aranjamente pentru programe cu Dudu Dotan, Gadi Yagil și Shaike Ophir, a condus corul Zadikov și ansamblul folcloric și a fost dirijor la multe festivaluri de muzică - inclusiv unul oriental. Acum doi ani, soția lui a murit și de atunci este singur. "Afară de acest dezastru, pot spune că sunt mulțumit cu ceea ce am primit de la Dumnezeu", spune el. Peter (nepotul) este un muzician talentat și ar fi putut face mult mai mult dacă și-ar fi extins orizontul.

Astăzi, Lászlo Roth pictează pentru plăcerea sa și, cel puțin de două ori pe an, merge să dirijeze orchestre și opere în străinătate, scrie adaptări și se ocupă de vânzarea lor: "Este un lucru intelectual și creativ care umple câteva ore pe zi și asta e suficient pentru mine".

https://www.youtube.com/watch?time_continue=33&v=UR9aCLr_xBo

Dirijor: Ladislau Roth